

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 1 0 4 2 - 0 / 2020	
Érkezett: 2020 JÚN 16.	
Példány: 1	Kezelőiroda: 24
Melléklet: 3 db	

lkt. sz.: 25/2020. / 43.

Tisztelt Elnök Úr!

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bek. c) pontja alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bek. a) pontjára hivatkozással, az Abtv. 30. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel:

alkotmányjogi panaszt

nyújtom be:

1. Kezdeményezem, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, miszerint a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Szkt.) 18. §-a, 40. §-a, 41. § (1) bek. c) pontja, 42. §-a, 43. §-ának (2) bekezdése, 124. §-a, 127. §-ának (4)-(5) bekezdése ellentétesek Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény)

– B. cikk (1) bekezdésével: „Magyarország független, demokratikus jogállam.”;

– II. cikkével: „Az emberi méltóság sérthetetlen.”

– XV. cikk (2) bekezdésével: „(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

2. Mindezekre tekintettel kérem, hogy az Alkotmánybíróság az Szkt. támadott rendelkezéseit – 2020. január 1-jére – visszamenőleges hatállyal

semmisítse meg.

Indokolás

I.

A támadott rendelkezések

18. § [A többcélú szakképző intézmény]

A szakképző intézmény köznevelési intézmény egy vagy több köznevelési alapfeladatát is elláthatja, valamint nem köznevelési feladatot ellátó intézménnyel is összevonható (a továbbiakban: többcélú szakképző intézmény). A szakképző intézmény pedagógiai-szakmai szolgáltatási feladatot, illetve a gyermekétkeztetés feladatát anélkül is elláthatja, hogy többcélú szakképző intézmény formájában működjön.

40. § [A szakképző intézmény alkalmazottai és jogviszonyuk]

(1) A szakképző intézmény alkalmazottja

a) az igazgató,

b) az igazgatóhelyettes,

c) az oktató,

d) a többcélú szakképző intézményben köznevelési alapfeladat-ellátásra az Nkt. szerinti pedagógus munkakörben foglalkoztatott személy és

(2) A szakképző intézmény alkalmazottja munkaviszonyban vagy megbízási jogviszonyban áll.

41. § [Az alkalmazott foglalkoztatási feltételei]

(1) A szakképző intézményben alkalmazott az lehet, aki

c) rendelkezik a Kormány rendeletében előírt végzettséggel és szakképzettséggel, illetve gyakorlattal.

42. § [Az alkalmazott juttatásai]

(1) A szakképző intézmény alkalmazottja a munkaszerződésében meghatározott mértékű munkabérre jogosult. A munkabért úgy kell megállapítani, hogy az igazodjon a hasonló munkakört betöltők által elérhető havi jövedelemhez, továbbá legyen tekintettel a szakképző intézmény alkalmazottjának a szakképző intézménnyel fennálló jogviszonya időtartamára.

(2) A szakképző intézmény alkalmazottja az általa időszakosan vagy nem rendszeresen ellátott feladatra tekintettel a többletfeladat ellátásának időtartamára havonként járó többletjuttatásra jogosult.

46. § [Az intézményvezetői kiválasztás és megbízás feltételei]

(1) Igazgatói és igazgatóhelyettesi (a továbbiakban együtt: intézményvezető) megbízást az kaphat, aki a Kormány rendeletében meghatározott szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkezik.

124. § [Hatályba léptető rendelkezések]

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – 2020. január 1-jén lép hatályba.

(2) A 104–108. § 2021. január 1-jén lép hatályba.

127. § (4) A többcélú szakképző intézményre, alkalmazottaira és tanulóira e törvényt és az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályokat kell alkalmazni azzal, hogy a többcélú szakképző intézmény által ellátott, nem az e törvény hatálya alá tartozó alapfeladat tekintetében az alapfeladatot szabályozó jogszabálynak kizárólag az ilyen alapfeladat megszervezése szakmai tartalmát és annak oktatásához szükséges végzettségi, képesítési és munkaköri követelményeket meghatározó rendelkezéseit kell alkalmazni. Ha az alkalmazandó jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés nem állapítható meg, az ilyen alapfeladat tekintetében a szakképző intézményre vonatkozóan e törvényt és az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályokat kell megfelelően alkalmazni.

(5) Az Nkt. e törvény hatálybalépését megelőző napon hatályos rendelkezései szerinti szakgimnázium, illetve szakközépiskola alkalmazottja 2020. június 30-áig az e törvény hatálybalépését megelőző napon fennálló jogviszonyában végez feladatot. Az alkalmazott e törvénynek megfelelő jogállásváltozását, munkabérének e törvény szerinti megállapítását 2020. június 30-áig 2020. július 1-jei határnappal kell végrehajtani úgy, hogy a munkabért nem lehet alacsonyabban megállapítani az alkalmazott 2019. március 1. és 2020. május 31. közötti időtartamra járó illetményének számtani közepénél. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény hatálya alá tartozó közalkalmazott jogállásváltozására a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 25/A-25/C. §-t kell alkalmazni. Nem jogosult végkielégítésre a jogállásváltozásra tekintettel az, akinek közalkalmazotti jogviszonya munkaviszonnyá alakul át, továbbá az, aki további foglalkoztatásához nem járul hozzá és a közalkalmazotti jogviszony megszűnését követő hatvan napon belül nevelési-oktatási intézménnyel vagy szakképző intézménnyel foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesít. Az Nkt. e törvény hatálybalépését megelőző napon hatályos rendelkezései szerinti szakgimnázium, illetve szakközépiskola e törvény hatálybalépésekor foglalkoztatott alkalmazottjának jogállásváltozása az e törvény szerinti alkalmazási feltételekre tekintettel létrejön azzal, hogy az ilyen alkalmazottnak legfeljebb 2022. augusztus 31-éig meg kell felelnie az e törvény szerinti alkalmazási feltételeknek, ennek hiányában a szakképző intézménnyel fennálló jogviszonya e törvény erejénél fogva 2022. augusztus 31-én megszűnik. Az alkalmazott munkaviszonya időtartamába a végkielégítés tekintetében be kell számítani a szakképző intézmény jogelődjében közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időt is. Az alkalmazott továbbképzését az utolsó továbbképzésben való részvételétől kell számítani, ha ez az idő az e törvény hatálybalépésekor már eltelt, az alkalmazott 2021. december 31-éig köteles a továbbképzési kötelezettségét az e törvény szerint teljesíteni. A pedagógus-szakképzettséggel rendelkező oktató e törvény szerinti jogállásváltozása nem akadályozza annak, hogy önkéntes elhatározásból a pedagógus előmeneteli rendszerben részt vegyen. Ez esetben a pedagógus alatt az e törvény alapján a szakképző intézmény munkaviszonyban foglalkoztatott oktatóját is érteni kell.

II.

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának joga, a személyes érintettség

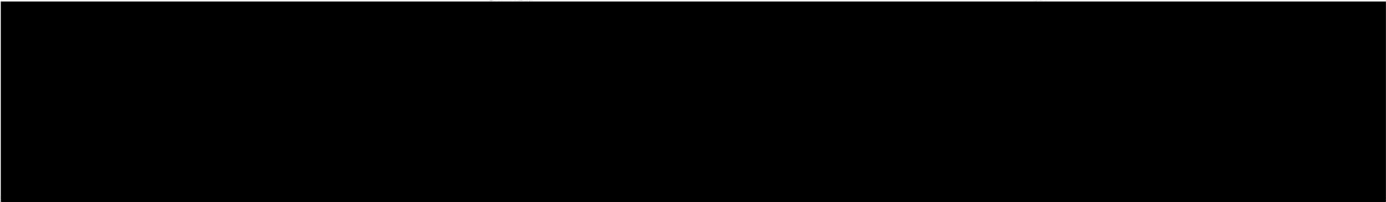
1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bek. c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezheti kivételesen az, akinek az Alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.

2. Az Szkt. előkészítése és hatályba léptetése olyan módon valósult meg, amely kizárta annak lehetőségét, hogy az intézményekben foglalkoztattak áttanulmányozzák, megismerjék és megértsék az új rendelkezéseket, s eldönthessék, kell-e változtatniuk, másik munkahelyet keresniük, vagy sem. A változások miatt a munkaköri feladatok mellett az átalakítással összefüggő feladatokat is el kell látni. Ezek a megállapítások érvényesek mindenkire, aki 2019. december 31-én a szakképzés rendszerében munkát végzett.

3. Mindenkinek, akit 2019. december 31-én a szakképzés rendszerében közalkalmazottként foglalkoztattak, átalakul a foglalkoztatási jogviszonya munkaviszonnyá. Ez érdeksérelemmel jár, hiszen a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) rendelkezései védelmet biztosítanak minden érintettnek, arra való tekintettel, hogy kötött a jogviszony megszüntetésének lehetősége. A munka törvénykönyvéről szóló 202. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá kerülés bizonytalan foglalkoztatási helyzetet teremt. Nincs garantált előmeneteli rendszer. Mindenki béralkura kényszerül. Ez a megállapítás érvényes mindenkire, aki a szakképzés rendszerében végez munkát.

4. A 3. pontban megfogalmazottakon túl, a pedagógus-munkakörben 2019. december 31-én közalkalmazottként foglalkoztatottak esetében további erkölcsi és anyagi jogsérelem következett be azért, hogy az Szkt. rendelkezései alapján megszűnnek a pedagógus-munkakörök, nem használhatók a továbbiakban a foglalkozásra jellemző, a pedagógushivatást kifejező megnevezések, például középiskolai tanár. Az oktatói munkakörben foglalkoztatottak esetében a végzett munkáért járó ellenszolgáltatást nem a pedagógus-előmeneteli rendszer szabályai szerint kell megállapítani. Ehhez kapcsolódóan nem szabályozott az oktató munkaidő-beosztása, nem ismert, milyen óraszámban kell tanórát tartani a tanulóknak, a képzésben részt vevőknek, nem ismert a többlettanítás megállapításának és díjazásának a rendje. Megszűnnek a pedagóguspótlékok.

5. A nem pedagógus-munkakörben való továbbfoglalkoztatás rendezetlen. A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörökre semmilyen utalás nincs, holott a pedagógus-előmeneteli rendszer szerint kapnak díjazást azok, akiknek pedagógusvégzettségük van. Ez érint mindenkit, aki a 326/2013. (VIII. 30.) Korm.-rendelet – a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési

intézményekben történő végrehajtásáról szóló Korm.-rendelet 2. melléklete – szerinti munkakörben végez feladatot 2019. XII. 31-én.

6. A többcélú szakképző intézmények helyzete teljesen bizonytalan. Nem rendezett azoknak a szervezeti egységeknek a további sorsa, amelyek nem minősülnek szakképző intézménynek. Nincs szó például a szakképzési kollégiumokról, az ott dolgozókról. Ez azért érthetetlen, mivel a szakképzési kollégium alapvető feladata a szakképzésben tanulmányokat folytatók felkészítése az iskolai követelményekre. Ez érint mindenkit, aki köznevelési alapfeladatot ellátó intézményegységben végez munkát.

7. A vezetői megbízások sorsa nem rendezett. Nincs szó további megtartásukról, illetve a megszűnésükről.

III.

Az Alaptörvény-ellenesség részletezése

A jogállamiság sérelme

A támadott rendelkezések sértik az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdését: „Magyarország független, demokratikus jogállam.”

A támadott rendelkezések

- hatálybaléptetése nem felel meg a jogszabály hatálybaléptetésével szemben támasztott követelményeknek,
- nem felelnek meg a normavilágosság követelményének.

A jogállamiság sérelme a kellő felkészülési idő követelményeinek sérelme miatt

1. Az Szkt. 124. §-a alapján a törvény 2020. I. 1-jén hatályba lépett. A törvény kihirdetésének napja 2019. XI. 28. A 130. §-ból álló törvény négy §-a lép későbbi időpontban, 2021. I. 1-jén hatályba. Ezek a hatálybaléptető rendelkezések sértik a jogállamiság követelményeit.

2. Nem vitathatóan az Szkt. újrászabályozta a szakképzés rendszerét, és az állami intézményrendszer foglalkoztatási szabályait. Megoldásai radikális változtatásokat vezetnek be a szabályozás, az irányítás, az oktatásszervezés és a foglalkoztatás terén. A szakképzésben részt vevő iskolák a közoktatás, köznevelés részeként, egy törvényben szabályozva, nevelési-oktatási intézményként működtek évtizedeken át. Ágazati irányításukat egy miniszter látta el. Működésük közös törvényi rendelkezésekre épült. A tanulmányokat folytatók tanulói jogviszonyban álltak. Törvényben rendezték a szakképző iskolák feladatait, felépítését. Az egymást követő törvények mindig a hagyományokat tiszteletben tartva szabályoztak. Abban az esetben, ha a bevált gyakorlatot átalakították, a változásra több év átmenetet biztosítottak (1985. évi I. tv.; 1993. évi LXXIX. tv.; 2011. évi CXCV. tv.). A szakképzés terén gyökeres változást hozott a szakképzés és az általános képzés szétválasztása, a szakképzési évfolyamok bevezetése az 1996. évi LXII. törvény 95. §-ának (2) bekezdésével, amely 1996. IX. 1-jén lépett hatályba, és az új szabályok alkalmazását 1998. IX. 1-től rendelte el.

3. Ezzel szemben az Szkt. minden radikális változással járó szabálya 2020. január 1-jén hatályba lépett, anélkül hogy bevezetésének feltételei meglettek volna. Anélkül, hogy az érintetteknek alkalmuk nyílt volna az új szabályok megismerésére. Ebből eredően az Alkotmánybíróság korábbi, az oktatási rendszer átalakítása kapcsán hozott 28/2005. (VII. 14.) AB hat. 1. pontjában foglaltakat irányadónak kell tekinteni, mivel az Alkotmány 2. §-a (1) bekezdésének szövege – „A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.” – tartalmában megegyezik az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdésével: „Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„1. Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, a jogbiztonság elvéből fakadó alkotmányos követelmény az, hogy ha a jogalkotó valamely korábban, hosszú ideig fennálló és működő rendszerhez kapcsolódóan radikális változtatásokkal alapjaiban új rendszert vezet be, azt úgy tegye, hogy az érintetteknek megfelelő idő álljon rendelkezésre a rendszer egészének, valamint a részletszabályoknak nemcsak a teljes körű megismerésére, hanem azok megértésére és alkalmazásuk elsajátítására is. A hatálybalépés időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a jogszabály alkalmazására való felkészülésre, az érintettek előre láthassák a változások következményeit.”

Ehhez a határozati ponthoz kapcsolódó indokolás alapján egyértelmű az Alkotmánybíróság álláspontja ebben a kérdésben. „(...) Egy, a korábbtól teljes mértékben különböző, új rendszerre való áttérés nemcsak azt követeli meg, hogy a jogalkotó a jogszabályokban meghatározott követelményeknek formailag eleget tegyen (vagyis a jogszabály szerinti megfelelő időben megalkossa a szükséges szabályokat), hanem azt is, hogy azt az érintettek egészével – jelen esetben a pedagógusokkal, diákokkal, szülőkkel – részleteiben is és teljes mértékben megismertesse, valamint felkészítse őket a szabályok megfelelő alkalmazására, és a különböző döntési alternatívák alkalmazásának várható következményeire (...) a jogalkotót fokozott felelősség terheli abban a tekintetben, hogy az új rendszer bevezetése során megfelelő időt biztosítson a rendszer egészének (az általános és a részletszabályok) megismerésére, befogadására, megteremtse annak reális lehetőségét, hogy a jogalanyok valóban megismerhessék a reájuk irányadó jogszabályi rendelkezéseket, s módjukban álljon magatartásukat, döntéseiket ahhoz igazítani. Ilyen esetekben a jogalkotó kiemelt kötelessége tehát, hogy a „laikus”, a joghoz nem értő, érintett állampolgárok (pedagógusok és diákok, illetve szüleik) felé úgy közvetítse a jogszabályokat, azokat úgy magyarázza el, hogy lényeges tartalmukat időben megismerhessék, és az érintettek döntéseiket ezen ismeretek birtokában

[REDACTED]

hozhassák meg. Fokozott követelmény továbbá az is, hogy a jogalkotó a rendszer bevezetése előtt, előzetes hatásvizsgálatok keretében próbálja ki a rendszer működőképességét (akár több alkalommal is), és különös figyelmet fordítson annak vizsgálatára, hogy az új rendszer bevezetésekor az érintettek megfelelően elsajátították-e már a rendszer alapelveit és részletszabályait, kellőképpen adaptálták-e azokat, ismerik-e döntéseik lehetséges következményeit, tehát hogy megfelelően felkészültek-e annak bevezetésére. (...)” [28/2005. (VII. 14.) AB hat. 7.3.]

4. Tovább nehezíti a törvény rendelkezéseinek megismerését és alkalmazását, hogy az érdemi rendelkezések végrehajtási rendeletben jelennek meg. Ezek a rendeletek az Szkt. kihirdetését követően hetekig nem jelentek meg. A végrehajtási rendeletek nélkül a törvényszöveg megértésére nincs lehetőség.

5. Az Alkotmánybíróság más határozataiban is foglalkozott a kellő felkészülési idő követelményével. Így például a közigazgatási bíróságokról szóló 2018. évi CXXX. törvény egyes rendelkezései és a közigazgatási bíróságokról szóló törvény hatálybalépéséről és egyes átmeneti szabályairól szóló 2018. évi CXXXI. törvény egésze, valamint egyes rendelkezései Alaptörvény-elleneségének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasításáról, illetve visszautasításáról tárgyban meghozott 22/2019. (VII.5.) AB határozatában.

„[43] 1. Az Alkotmánybíróság következetes joggyakorlata szerint a jogállamiságból és az annak részét képező jogbiztonság követelményéből fakadó egyik fontos elv a kellő felkészülési idő biztosítása, melynek értelmében a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a címzettek számára a jogszabály alkalmazására való felkészülésre. E követelményt megismétli a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (3) bekezdése is. A kellő felkészülési idő követelményének tartalmát az Alkotmánybíróság három ismervben határozta meg. Eszerint a jogszabály hatálybalépési időpontjának meghatározásakor figyelemmel kell lenni arra, hogy kellő idő maradjon a jogszabály szövegének megszerzésére és áttanulmányozására, a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez, illetve a jogszabállyal érintett személyek és szervek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire az önkéntes jogkövetés személyi és tárgyi feltételeiről való gondoskodáshoz. A kellő felkészülési idő követelményének a jogbiztonság elvéből következő lényegi eleme, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek mindazok a címzettjei, akik részére a jogszabály új, illetve többletkötelezettségeket ír elő – legyenek akár a jogszabály végrehajtásáért felelős (jogalkalmazó) szervek, akár az önkéntes jogkövetés szempontjából érintett egyéb személyek és szervek –, a kötelezettségeiket potenciálisan teljesíteni tudják, és akaratuk ellenére ne kövessenek el kötelességszegést, ne valósítsanak meg jogellenes magatartást. Mind a jogalkalmazásnak, mind pedig a jogkövető magatartásnak feltétele a jogszabály megismerése, ebből a szempontból tehát a jogszabály alkalmazására való felkészülés és a jogszabály megismerése cél-eszköz viszonyban áll egymással {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [233]-[236], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [58]-[59], 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [26]-[27], 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [46]}”

[REDACTED]

6. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kellő felkészülési idő vonatkozásában az indítványnak pontosan meg kell jelölnie mely rendelkezések, mely címzettek tekintetében sértik a kellő felkészülési időre vonatkozó jogelvet a törvény támadott rendelkezései. Mindenkinek sérülnek a jogai, akik a szakképzés intézményrendszerében 2019. XII. 31-jén közalkalmazotti jogviszonyban álltak és e jogviszonyuk 2020. január 1-jén is fennállt.

A jogállamiság sérelme a normavilágosság követelményeinek megszegése miatt

1. Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette, hogy a jogállam alapvető, nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság, ami az állam – és elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatók és előreláthatók legyenek a norma címzettjei számára [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]. A 26/1992. (IV. 30.) AB határozatban az Alkotmánybíróság elvi élel mutatott rá arra, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon (ABH 1992, 135, 142.). Több határozatában az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy a normavilágosság sérelme miatt az alkotmányellenesség akkor állapítható meg, ha a szabályozás a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot, és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, illetőleg a normaszöveg túl általános megfogalmazása miatt teret enged a szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak. [Pl.: 1160/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608.; 10/2003. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2003, 130, 135-136.; 1063/B/1996. AB határozat, ABH 2005, 722, 725-726.; 381/B/1998. AB határozat, ABH 2005, 766, 769.] Az Alkotmánybíróság több határozatában is foglalkozott a normavilágosság követelményével mint a jogbiztonság elengedhetetlen részével.

A 43/2012. (XII. 20.) AB határozat összefoglalta az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlatának lényegét: „A jogállam minőségének nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. (...) Az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatók és előreláthatók legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.”

2. Az Szkt. 18. §-a az Szkt. 40. §-ának (1) bekezdés d) pontjával és a 127. § (4) bekezdésével összevetve nem alkot olyan rendszert, amely egyértelműen meghatározná, mit kell érteni többcélú szakképző intézményen. Nincs rendezve a nem köznevelési feladatok szakképző intézménybe bevonható köre, így nem értelmezhető az e feladatra alkalmazhatók köre sem, s nincs rendezve a szervezet további működésének kérdése sem. Ez a rendezetlenség kihat a többi megjelölt §-ra is. Az Szkt. 40. §-ának d) pontja utal az Nkt. szerinti pedagógus-munkakörben foglalkoztatottakra. Nem utal a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottakra. Nem értelmezhető az Szkt. 127. § (4) bekezdése, amelyik

[REDACTED]

nem engedi alkalmazni a nem szakképzési alapfeladatok megszervezéséhez szükséges rendelkezéseket [lásd: Nkt. 20. §].

3. Értelmezhetetlen az Szkt. 40. §-ának (2) bekezdése, amelyik az alkalmazotti körben munkaviszonyban vagy megbízási jogviszonyban történő foglalkoztatást rendel el. Teljes a jogbizonytalanság, hiszen költségvetési szerv esetében a Kjt. mellőzésének nincsen észszerű indoka. Nem értelmezhető a munkaviszony és a megbízási jogviszony egymás mellé helyezése, mivel a kialakult szakmai gyakorlat alapján a megbízási jogviszony kivételes foglalkoztatási forma az oktatás terén. Az Szkt. 51. §-ának (4) bekezdése alkalmazza az óraadó fogalmat anélkül, hogy értelmezné. Az Nkt. 4. §-ának 21. pontjából – amely e törvénytől nem irányadó – tudható, hogy a megbízási szerződéssel foglalkoztatott pedagógusokról van szó. Az Nkt. 22. §-ának (2) bekezdése emellett meghatározza az óraadói foglalkoztatás keretét is. Ezzel szemben az Szkt. előírásai alapján nincs ilyen korlát, holott világos, hogy az óraadó korlátozott jogosítványokkal rendelkezik.

4. Az Szkt. 40. § (1) bekezdése egyébként is félreérthető. A vezetői feladatok megbízás alapján vagy munkaköri feladatként láthatók el? Határozott vagy határozatlan időre szól a megbízás? Az Szkt. 46. §-ának (3) bekezdése utal az ismételt megbízásról, csak azt nem írják elő, meddig szólhat az első. A munka törvénykönyve vezetői munkakörrel rendelkezik. Megbízási jogviszony keretében nem lehet irányítani, hiszen nincsen alá-fölé rendeltség.

5. Az Szkt. 41. § (1) bekezdés c) pontja teljes jogbizonytalanságot eredményez. Elfogadhatatlan, hogy ne törvényi szinten kerüljön meghatározásra az az elv, hogy felsőoktatásban megszerzett pedagógusvégzettség a főszabály ahhoz, hogy valaki iskolában taníthasson. Hasonlóan problémás ezért az Szkt. 46. §-ának (1) bekezdése. Ezek a rendelkezések kapcsolódnak az Szkt. 127. §-ának (5) kezdéséhez, amelyben foglaltak szerint az alkalmazottnak meg kell felelnie 2022. augusztus 31-éig a törvény szerinti alkalmazási feltételeknek, amit a kormány rendelete határoz meg, különben megszűnik a foglalkoztatási jogviszonya. A vezető megbízásról viszont nem található átmeneti szabály.

6. Az Szkt. 42. §-ának (1) bekezdése értelmezhetetlen, a gyakorlatban hasznavehetetlen. Annak kimondása, hogy a munkaszerződésben kikötött munkabérre jogosult valaki, több mint felesleges. A munkabér megállapításának valójában nincsenek objektív elvei. A törvény rendelkezései nem veszik figyelembe ennek a tevékenységnek a legfontosabb szakmai követelményeit, a végzettségi szintet, a megszerzett gyakorlatot, a meglévő szakképzettségeket, a pedagógus-szakvizsgát. Ez a szabályozás diszkriminatív és sértő a pedagógustársadalomra.

7. A pedagógiai munka megszervezésénél a legnagyobb gondot az fogja okozni, hogy a pedagógusok munkaidejét évszázadok óta két részre osztották: a tanításra fordított időre és az egyéb tevékenységre fordítható időre. Ez a felosztás a jelenlegi törvényi szabályozásból kimaradt. A pedagógusnak fel kell készülnie az óráira, elő kell készítenie azokat és le is kell vezetni az órát. Ebből az következik, hogy nem foglalkozhat a tanulókkal a képzésben részt

[REDACTED]

vevőkkel a teljes munkaidőben. E szabályozás elmaradása miatt nem számítható ki a többlettanítás és nem állapítható meg annak díjazása.

8. Teljesen zavaros az Szkt. 127. § (4) bekezdése. Az Szkt. 18. §-a szerint „A szakképző intézmény köznevelési intézmény egy vagy több köznevelési alapfeladatát is elláthatja, valamint nem köznevelési feladatot ellátó intézménnyel is összevonható”. Azon túl, hogy ez a mondat nem értelmezhető, nem világos, hogy milyen szabályok szerint működnek tovább a tanműhelyek, az óvodák, a kollégiumok, a szakszolgálat intézményei. A 127. § (4) bekezdése alapján a szakmai szabályok, képesítési követelmények, munkaköri rendelkezések alkalmazhatók tovább. Ezeknek a feladatoknak az ellátásához ez kevés. Nem alkalmazhatók például a kollégiumi jogviszonyra vonatkozó előírások, a kollégiumi házirend és szervezeti és működési szabályzatra vonatkozó rendelkezések, a szülői közösségre, diákönkormányzatra vonatkozó előírások. Nem értelmezhető az sem, hogy mely foglalkoztatási szabályokat kell alkalmazni, mivel az Szkt. 40. § (1) bekezdés d) pontja az Nkt. szerinti pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személyre utal, míg ez a bekezdés az Szkt. alkalmazását írja elő.

9. Az Szkt. 127. (5) bekezdése nem rendelkezik arról, hogy a 2019. december 31-én pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottra 2020. január 1-jét követően alkalmazni kell-e a munkaidőre vonatkozó szabályokat. A munkabér megállapítására vonatkozó átmeneti rendelkezések értelmezhetetlenek. Az Mt. 148–152. §-a távolléti díjról rendelkezik, meghatározva a számítás szabályait. Az illetmény számtani közepe nem értelmezhető fogalom, különös tekintettel arra, hogy nem rendezett, mit kell érteni az illetmény alatt, és mi a teendő, ha a megadott időszakban beteg volt az alkalmazott, vagy fizetés nélküli szabadságon volt. Nem értelmezhető az „e törvény szerinti alkalmazási feltételeknek” való megfelelés sem, mivel a kormány fogja meghatározni azokat. Nem világos a bekezdés utolsó mondata, nevezetesen az, hogy aki önkéntes elhatározás alapján részt vesz a pedagógusok előmeneteli rendszerében, az jogosulttá válik-e az annak megfelelő díjazásra.

Az emberi méltóság sérelme

Az Szkt. 40. §-a (1) bekezdésének c) pontja ellentétes az Alaptörvény II. cikkével: „Az emberi méltóság sérthetetlen.”

1. A pedagógusszakmának hagyományai vannak. Ezek egyik lényeges eleme, hogy a munkakör betöltésére jogosító oklevélben szerepel a szakképzettség, pl. okleveles középiskolai angolnyelv-tanár [lásd: 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet – a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről]. A tanári cím használatától való megfosztás sérti az emberi méltóságot.

2. A szakképző intézmények oktatói pedagógusi feladatokat látnak el. Nem változtat ezen a helyzeten az átadásra kerülő ismeretek köre. Pedagógus az is, aki történelmet tanít, és az

is, aki szakmai elméletet vagy szakmai gyakorlatot. Hosszú, több évtizedes hagyománya van annak, hogy a szakképző iskolák pedagógus-munkaköreiben a szabályozás különbséget tesz a közismereti tantárgyat oktató középiskolai tanár, szakmai elméletet oktató tanár és a szakoktató, gyakorlati oktató között. Az egységes oktatói munkakörben való foglalkoztatás személyiségi jogokat sért. Nem mindegy, hogy a pedagógus használhatja-e a középiskolai tanár megnevezést, vagy sem.

3. Az Nkt. 64. §-ának (4) bekezdése határozza meg az előmeneteli rendszer elemeit. E szabályozásnak kettős célja van: a) garantálni a pedagógus felkészítésének folyamatosságát, a munkavégzés minőségének javításához szükséges ismeretek megszerzését, b) erkölcsileg elismerni a szakmai többletismereteket. Az Szkt. 40. §-a, az Szkt. 42. §-a alapján értelmét veszti a pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak szakmai törekvesei, a megszerzett fokozatok. Külön rangot jelentett a pedagógus-szakvizsga letétele, amely az Szkt.-ban nem jelenik meg.

4. A pedagógus-előmeneteli rendszer hatálya szélesebb körű, mint a pedagógusok köre. Az Nkt. 65. §-ának (8a) bekezdése alapján érintettekről a 127. § (5) bekezdése nem rendelkezik, holott a többcélú szakképző intézményben lehetnek nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők.

5. A támadott rendelkezések félbeszakítják a megkezdett pedagóguspályákat, kiemelik az érintetteket egy elismert társadalmi körből. Ez egy új helyzet elé állítja az érintetteket, mivel ez a munkaviszony nem tartalmaz garanciális elemeket, az oktatói „minősítés” pedig megszünteti a szakmai többlettudás elismerését.

A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme

1. A támadott rendelkezések sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését: Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Ez az alaptörvény-ellenes helyzet kapcsolódik az oktatói munkakörben foglalkoztatottak munkaviszony keretében történő alkalmazásához.

Az Alkotmánybíróság a 9/2016. (IV. 6.) AB határozat Indokolásának [22] bekezdésében az Alaptörvény XV. cikkét értelmezte, kitérve az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó hátrányos megkülönböztetés alaptörvény-ellenességének megállapításához szükséges feltételekre. „[a]z Alaptörvény XV. cikke alapján a törvény előtt mindenki egyenlő, Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. A hátrányos megkülönböztetés tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésre terjed ki. Személyek közötti, alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más,

azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes {lásd összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indoklás [32]. Az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdésének ezt az értelmezését követte a 32/2015. (XI. 19.) AB határozat is, Indoklás [78]-[80] és [91]}.”

2. Irányadónak kell tekinteni azonban e kérdés megítélésénél azokat a szempontokat, amelyeket az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat IV. része tartalmaz: „Az Alkotmány nem tartalmaz kifejezetten a közszolgálatra, az államszervezetben dolgozó, az állam közigazgatási feladatait ellátó tisztviselők jogállására nézve speciális szabályokat. Így az Alkotmány keretei között a törvényhozó nagy szabadságot élvez a közszolgálati jogviszonyok szabályozásában. 1992 előtt minden foglalkoztatási jogviszony – így az állam feladatait ellátó köztisztviselők szolgálati viszonyai is – egységesen a Munka Törvénykönyve rendelkezéseinek hatálya alá tartoztak. 1992-ben – tekintettel a rendszerváltás folyamatában végbemenő társadalmi változásokra – az Országgyűlés alapjaiban átalakította a foglalkoztatási jogviszonyok törvényi szabályozását. A korábbi egységes munkajogi szabályozást egy differenciált szabályozás váltotta fel. A differenciálás lényege a versenyszférában, illetőleg a közszférában létrejövő foglalkoztatási jogviszonyokra vonatkozó szabályozás elválasztása volt. Az elválasztás eredményeként a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) a munka világában a korábbi szabályozáshoz képest jelentősen növelte a szerződési szabadságot, magánjogi jellegű szabályozást alakított ki. A közszférában, ahol mind a munkáltató, mind az alkalmazott jogi helyzetét az állami költségvetéstől való függőség határozza meg, alapvetően a zárt közszolgálati rendszer sajátosságainak megfelelő közjogi szabályozás jött létre. [...] A zárt közszolgálati rendszer alapvető jellemzője, hogy a közszolgálati jogviszony tartalmát, a jogviszony alanyainak jogait és kötelezettségeit nem a felek megállapodása, hanem jogszabály, törvény határozza meg. A jogviszonyt nem mellérendelt felek szerződése, hanem az állam egyoldalú aktusa hozza létre, amelyben kinevezi a köztisztviselőt, megbízva meghatározott feladatkör, munkakör vagy tisztség ellátásával. A köztisztviselőnek nincs aktív szerepe a jogviszony tartalmának alakításában, csak arról dönthet, hogy elfogadja a törvényben meghatározott feltételek mellett a kinevezést vagy sem.”

3. Ezek a következtetések érvényesek a közalkalmazottakra is. Az Nkt. megalkotásával az Országgyűlés létrehozta a pedagógus-életpályát, meghatározva a munkavégzés és díjazás egységes szabályait, függetlenül attól, hogy a munkáltató és a munkavállaló melyik foglalkoztatási törvény hatálya alá tartozik. Ezzel folytatódott a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 122. § (1) bekezdése által bevezetett gyakorlat: nincs különbség a munkavégzés és a díjazás között a munkáltatók szerint. Az oktatás természetén – nem tekinthető a szabad vállalkozási körbe tartozó tevékenységnek – nem változtat az iskolafenntartó személye.

4. Az Szkt. azon rendelkezései, amelyek fenntartótól függetlenül az Mt. hatálya alá sorolják az oktatókat, megvalósítják a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Különösen igaz ez a megállapítás arra való tekintettel, hogy a köznevelés rendszerében minden pedagógus és számos nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott a pedagógus-előmeneteli rendszer alá tartozik akkor is, ha foglalkoztatása a munka törvénykönyve alapján történik [Nkt. 64-65. §].

5. Az Szkt. foglalkoztatásra vonatkozó rendelkezései hátrányos helyzetbe hozzák a munkahelyet változtatókat akkor is, ha állami fenntartású intézmények között történik a változtatás. Az Mt. rendelkezései alapján nincs helye a szakképzési centrumok közötti munkahelyváltásnál áthelyezésnek. A Kjt. 25. § (2) b) pontja alapján a köznevelési intézmények és a szakképző intézmények között sincs mód áthelyezésre.

6. A munkaviszonyban történő foglalkoztatás nem garantálja a pedagógus-előmeneteli rendszer alapján megállapítható munkabért és pótlékokat. Nem garantálja a rendszeres előrelépést az életpálya szerint. Ezzel a szakképző intézményekben foglalkoztatottak hátrányos helyzetbe kerülnek a köznevelési intézményben foglalkoztatottakhoz képest. Súlyosbítja a helyzetet, hogy amíg az Nkt. szerint a fenntartók átlagbéralapú költségvetési támogatást kapnak – a törvény erejénél fogva – az elismert létszám alapján, addig a szakképző intézmény fenntartója nem jogosult a törvény erejénél fogva költségvetési támogatásra [Nkt. 88. §, Szkt. 109. §].

[REDACTED]

Tisztelt Elnök Úr!

1. [REDACTED] az általa képviseltek nevében – részletesen ismertette az Szkt. támadott rendelkezéseinek Alaptörvény-ellenességét.

2. A [REDACTED] – a törvényes határidőn belül – megismétli kérelmét: az Alkotmánybíróság semmisítse meg a támadott rendelkezéseket, a hatálybalépésük napjára visszamenőleges hatállyal.

3. [REDACTED] Mt. 272. § (7) bekezdésében biztosított joga alapján jár el tagjai képviselőtében. Ehhez minden tag részéről megkapta a meghatalmazást.

[REDACTED]

Mellékletként csatolva:

Meghatalmazás 1 oldal

Nyilatkozat 1 oldal

[REDACTED]